

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

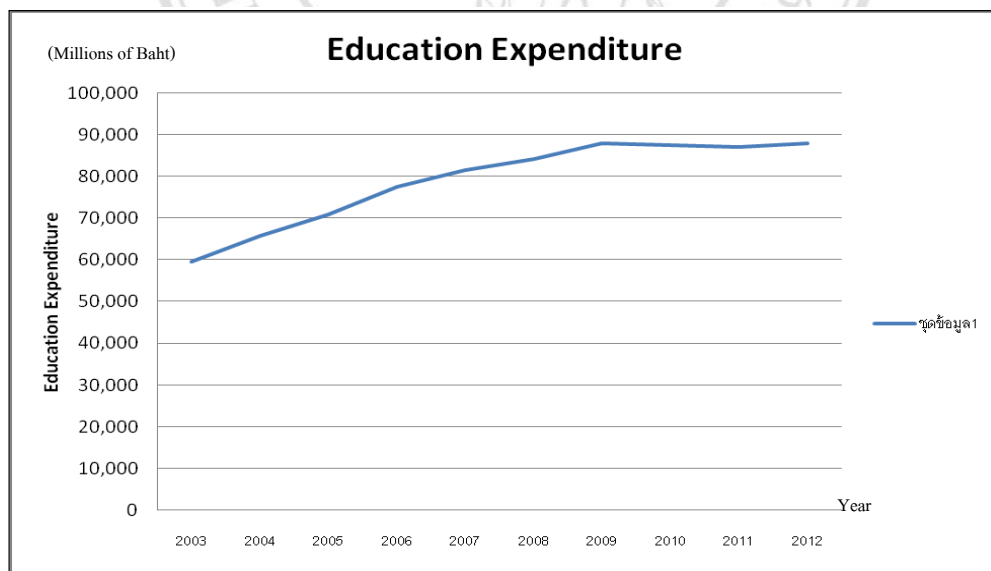
ทุกวันนี้ สังคมโลกและสังคมไทยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจสังคม และการเมือง ซึ่งแต่ละด้านก็ส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงถึงกันตลอดเวลา โดยเฉพาะ กระแสโลกาภิวัตน์ ที่เป็นสิ่งกระตุ้นให้แต่ละประเทศตื่นตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อนำไปสู่การ ปรับตัว การยกระดับการเรียนรู้ และการพัฒนาของคนในสังคม เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหล่านั้น โลกในปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นยุคดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ทำให้คนมีวัฒนธรรม ความคิด และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน และมีช่องว่างระหว่างกันมากขึ้น สังคมยุคปัจจุบันได้กลายเป็นสังคมทุน นิยมไปแล้ว ดังนั้น การที่มนุษย์มีความสามารถและทักษะเพียงอย่างเดียวคงจะไม่พอ แต่จะต้องมี ความสามารถที่หลากหลายขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาในยุคปัจจุบัน ที่เป็นยุคของการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง หลากหลายรูปแบบให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้รวดเร็ว การเป็นเพียงแค่ว่าอ่านออก เขียนได้ หรือรู้วิธีการคำนวณ ย่อมไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคมโลกในขณะนี้ ดังนั้น แต่ละ ประเทศจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานในประเทศ และเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

การศึกษา ถือเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ โดยเปรียบเทียบการศึกษายเป็นสินค้าและบริการ ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนา บุคคลากรที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศ โดยประเทศไทยมีมูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้น สุดท้ายในด้านการศึกษาจากสถิติบัญชีรายได้ประชาชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2555 ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 1

ตารางที่ 1 มูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายในด้านการศึกษา

ปี	มูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายในด้านการศึกษา
2546	59,559
2547	65,756
2548	70,881
2549	77,567
2550	81,593
2551	84,167
2552	87,887
2553	87,408
2554	87,008
2555	87,917

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555)

ที่มา: ตารางที่ 1

ภาพที่ 1 มูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายในด้านการศึกษา

จากตารางที่ 1 และ ภาพที่ 1 พบว่า มูลค่าค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายในด้านการศึกษามีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวก

สะดวกและการเพิ่มทักษะต่างๆ ให้กับเด็ก ยิ่งศึกษาในระดับที่สูงขึ้นการเรียนการสอนที่ยากขึ้น ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในด้านกวดวิชา ค่ากิจกรรมต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้การเรียนในมหาวิทยาลัยที่อยู่ไกลจากภูมิลำเนา ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พักเพิ่มขึ้นไปอีก

ในขณะที่มูลค่าของการใช้จ่ายทางการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่อัตราการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษา	4.5	6.7	4.6	6.5	4.5	3.5	6.8	2.7	-0.4	-1.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555)

จากตารางที่ 2 พบว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เนื่องมาจากการที่สตรีมีการศึกษาที่สูงขึ้น แต่งานซ้าลง ส่งผลต่ออัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง ทำให้โครงสร้างประชากรเด็กและประชากรวัยเรียนของไทยมีแนวโน้มที่ลดลงไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553) สัดส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลที่สนับสนุนในด้านการศึกษาของประเทศนั่นเอง

ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประเทศส่วนใหญ่จะมีการแบ่งแยกสายวิชาการและสายอาชีพที่ชัดเจน โดยสายอาชีพจะเป็นการสอนโดยสถาบัน โปลิตีเทคนิคหรือวิทยาลัยเฉพาะทาง เพื่อเตรียมคนออกไปทำงานโดยเฉพาะ ดังนั้น ประเทศพัฒนาอุตสาหกรรม จึงมีนักศึกษาที่เลือกเรียนด้านสายอาชีพหรือสายปฏิบัติการสูงกว่าสายวิชาการ ในขณะที่ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จะมีค่านิยมเลือกเรียนด้านสายวิชาการมากกว่า โดยการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย แบ่งเป็นสองระดับคือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา ดังนี้

1) การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพในระดับกลาง รวมทั้งมีความสามารถในการริเริ่มประกอบการ

2) การศึกษาระดับปริญญา แบ่งเป็น

2.1) การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่างๆ ในระดับสูง สามารถประยุกต์ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ การริเริ่มพัฒนา

ในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ วิชาการ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก

2.2) การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าวิจัย พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในด้านต่างๆ สามารถประยุกต์ใช้วิทยาการสากล และปรับใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ในทุกๆ ปี มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 3 แต่ปัญหาที่ผู้ประกอบการของไทยยังประสบอยู่คือการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ทำให้ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาการว่างงาน โดยอัตราการว่างงานของไทยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งกลุ่มแรงงานที่สำเร็จระดับอุดมศึกษามีอัตราการว่างงานมากที่สุด เนื่องจากคนนิยมเรียนอุดมศึกษามากกว่าสายเทคนิค แต่ไม่มีความสามารถหรือทักษะที่หลากหลายหรือโดดเด่นพอจะแข่งขันกับกลุ่มแรงงานอื่นในประเทศ ดังนั้น คนปัจจุบันจึงมองว่าปริญญาบัตรเป็นสิ่งจำเป็นในการสมัครเข้าทำงานในองค์กรของรัฐและเอกชน และยังเป็นสิ่งพิจารณารับเลื่อนตำแหน่งนอกเหนือจากประสบการณ์ในการทำงาน ดังนั้นการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา จึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งของการตัดสินใจของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อที่ใช้ในการเลือกสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ (วารสารการตลาดและการสื่อสาร, 2556)

ตารางที่ 3 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2545 – 2552

ปี	ระดับการศึกษา				
	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี			
		ประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตร โท	ปริญญาโท	ประกาศนียบัตร บัณฑิตชั้นสูง	ปริญญาเอก
2545	169,604				
2546	241,608	2,667	34,162		536
2547	257,276	4,045	39,951		1,278
2548	271,941	4,897	42,065	286	1,316
2549	262,703	8,366	47,238	813	1,695
2550	304,035	14,633	51,719	215	1,380
2551	311,137	19,065	57,324	422	1,641

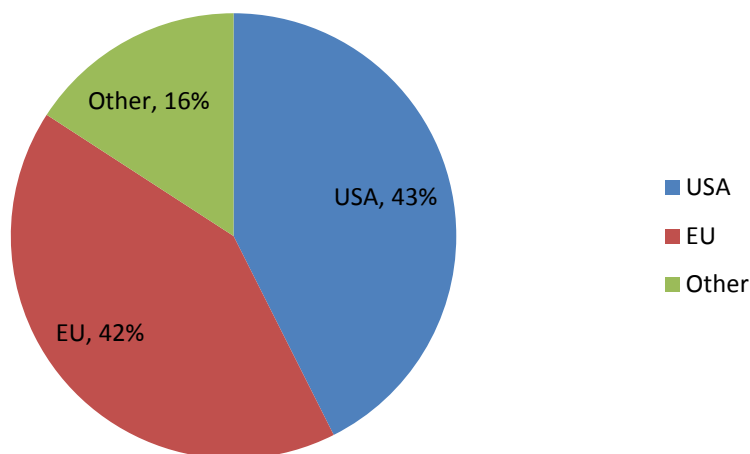
ตารางที่ 3 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2545 – 2552 (ต่อ)

ปี	ระดับการศึกษา				
	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี			
		ประกาศนียบัตร	ปริญญาโท	ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง	ปริญญาเอก
2552	307,004	22,004	63,639	1,191	1,798

ที่มา: กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552)

ในอดีตที่ผ่านมามีการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของคนไทยยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก จึงทำให้ผู้ที่ศึกษาอยู่นั้น ไม่มีความต้องการที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และการเข้าศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกในต่างประเทศ มีเพียงหน่วยงานที่มีความสำคัญในการจัดส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศ ก็คือ สำนักงาน ก.พ. ซึ่งถูกจัดตั้งตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2471 โดยมีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนทำหน้าที่ในการจัดส่งและดูแลนักเรียนทุนรัฐบาลไทยที่ไปศึกษา ณ ต่างประเทศเนื่องด้วยภารกิจในการดูแลจัดการศึกษาที่รับผิดชอบเป็นเวลานาน ทำให้สำนักงาน ก.พ. มีองค์ความรู้และเครือข่ายด้านการศึกษาต่อต่างประเทศอย่างกว้างขวาง ประกอบกับเป็นหน่วยงานภาครัฐเพียงแห่งเดียวที่ให้บริการในเรื่องดังกล่าว จึงได้รับความเชื่อถือจากผู้ปกครอง นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจเสมอมา ด้วยความเป็นหน่วยงานที่ให้บริการปรึกษา แนะนำศึกษาต่อต่างประเทศอย่างเป็นทางการ โดยไม่มีผลประโยชน์แฝงเร้น นอกจากจะเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับนักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครองแล้ว ยังจะเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ในการตัดสินใจเพื่อลงทุนด้านการศึกษาและพัฒนาตนเอง ทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรอบคอบ รอบด้าน และหลากหลาย แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการแข่งขันในด้านการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้ค่านิยมในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นที่นิยมมากขึ้น

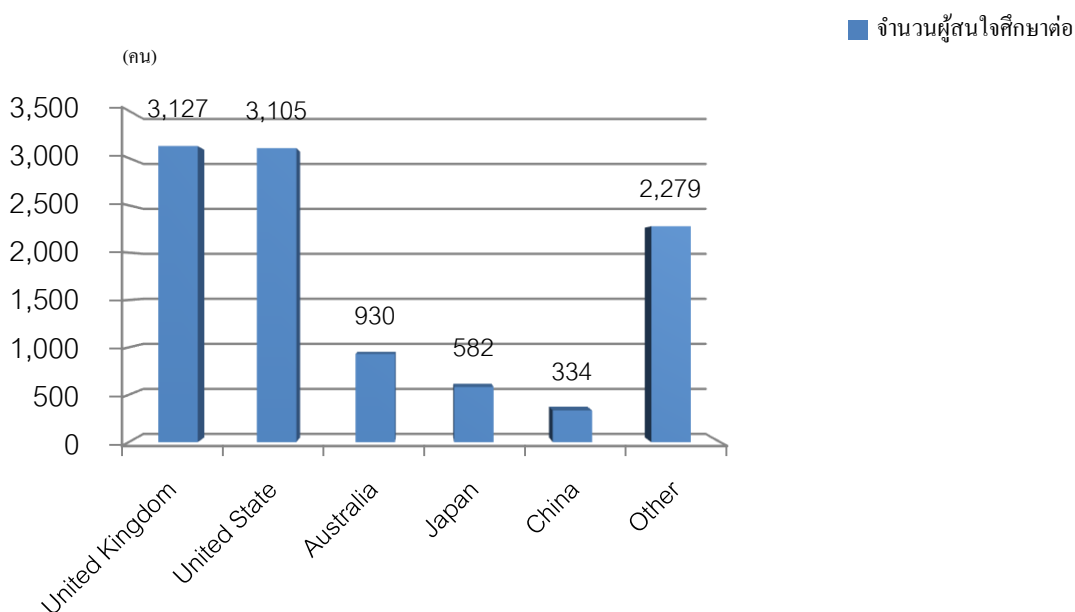
เนื่องจากมีปัจจัยหลายปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ ดังนั้นนิตยสารในต่างประเทศจึงได้มีการจัดอันดับ 200มหาวิทยาลัยระดับโลกขึ้น ดังภาพที่ 2

ที่มา: Times Higher Education's global rankings (2556)

ภาพที่ 2 สัดส่วนการจัดอันดับ 200 มหาวิทยาลัยระดับโลก

จากภาพที่ 2 จะเห็นว่า มหาวิทยาลัยในแถบยุโรปเป็นร้อยละ 43 และ มหาวิทยาลัยในแถบอเมริกาเป็นร้อยละ 42 และแถบอื่นๆ เป็นร้อยละ 16 สำหรับประเทศไทย ทางสำนักงาน ก.พ. ซึ่งทำการจัดงานมหกรรมการศึกษาต่อต่างประเทศทุกปี เพื่อทำการสำรวจแนวโน้มและความสนใจของนักเรียนนักศึกษาของประเทศไทยในการศึกษาต่อในต่างประเทศ โดยในปี 2556 ก็ได้ทำการสำรวจอันดับประเทศที่มีผู้สนใจศึกษาต่อมากที่สุดจากผู้เข้าร่วมงานจำนวน 26,929 คน ในงานมหกรรมการศึกษาต่อต่างประเทศ พ.ศ.2556 ดังภาพที่ 3

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556)

ภาพที่ 3 จำนวนผู้สนใจศึกษาต่อในต่างประเทศในงานมหกรรมการศึกษาต่อต่างประเทศ พ.ศ.2556

จากภาพที่ 3 พบว่า อันดับประเทศที่มีผู้สนใจศึกษาต่อมากที่สุด 6 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และจีน

นอกเหนือจากการหาข้อมูลเพื่อเลือกสถาบันในการศึกษาต่อแล้ว ยังต้องพิจารณาปัจจัยทางด้านค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพในแต่ละประเทศร่วมด้วย เนื่องจากค่าใช้จ่ายสำหรับเรียนต่อต่างประเทศอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อในประเทศไทย โดยแต่ละประเทศมีค่าเล่าเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษาและสาขาวิชาที่เรียน อีกทั้งค่าครองชีพก็มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเล่าเรียนระดับปริญญาโทและค่าครองชีพโดยประมาณของแต่ละประเทศ

ประเทศ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ปี)		
	ค่าเล่าเรียนระดับปริญญาโท	ค่าครองชีพ	รวม (บาท/ปี)
สหรัฐอเมริกา	830,000	600,000	1,430,000
สหราชอาณาจักร	760,000	610,000	1,370,000
ออสเตรเลีย	660,000	490,000	1,150,000
ญี่ปุ่น	190,000	670,000	860,000
แคนาดา	770,000	520,000	1,290,000
จีน	170,000	400,000	570,000
สิงคโปร์	150,000	660,000	810,000
นิวซีแลนด์	500,000	490,000	990,000

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2556)

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเล่าเรียนระดับปริญญาโทและค่าครองชีพในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของหลักสูตรการเรียนการสอนของแต่ละประเทศ ประเทศที่มีค่า

เล่าเรียนสูงกว่าค่าครองชีพ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ ส่วนประเทศที่มีค่าเล่าเรียนต่ำกว่าค่าครองชีพ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์

ในปี 2557 ได้มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของโลก โดย Center for World University Rankings (CWUR) ซึ่งมหาวิทยาลัยที่ติด 3 อันดับแรกของโลก ได้แก่ Harvard University, Stanford University และ Massachusetts Institute of Technology ตามลำดับ ซึ่งในครั้งนี้อันดับมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการจัดอันดับให้เป็นมหาวิทยาลัยอันดับ ๑ ของประเทศไทย อันดับที่ ๔๕ ของภูมิภาคเอเชีย และอันดับ ๒๘๓ ของโลก โดยดัชนีชี้วัดในการจัดอันดับพิจารณาจากคุณภาพ การศึกษา การมีงานทำของบัณฑิต ผลงานของคณาจารย์ที่ได้รับรางวัล การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของ คณาจารย์ รวมถึงการที่ผลงานไปปรากฏในวารสารต่างๆ การอ้างอิง ดัชนีผลกระทบและการจด สิทธิบัตรนอกเหนือจากนั้นยังมีมหาวิทยาลัยของไทยได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล ถูกจัดเป็นอันดับ ที่ ๕๕๐ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับที่ ๘๗๑ อีกด้วย

จากปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมา ล้วนมีความสำคัญและส่งผลในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษาในต่างประเทศ ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษาในต่างประเทศของนักศึกษาไทย และศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของ ประเทศไทย เพื่อสามารถนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและด้านอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้สามารถพัฒนาและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติ ได้

1.2 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในต่างประเทศของ นักศึกษาไทย โดยการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษา หรือสำเร็จ การศึกษาจากสถาบันการศึกษาในประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.3.1 เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ปัจจุบันของมหาวิทยาลัยของประเทศไทยในระดับนานาชาติ
- 1.3.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในต่างประเทศของ นักศึกษาไทย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาและเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศในการเตรียมความพร้อมวางแผนทางด้านการศึกษาอีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ให้มีความสามารถแข่งขันในระดับโลก เพื่อที่จะชักจูงนักศึกษาไทยให้หันมาเลือกศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษากับสถาบันการศึกษาภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นการดึงดูดนักศึกษาจากต่างประเทศให้เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และเงินตราเข้าประเทศ อันจะเป็นการช่วยพัฒนาและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved